

Redactioneel

182

Hoge Raad zou moeten terugkomen op zijn jurisprudentie inzake 'undue delay'

In zijn standaardarrest van 17 juni 2008¹ overwoog de Hoge Raad onder meer dat schending van de redelijke termijn in strafzaken niet meer mocht leiden tot een niet-ontvankelijkverklaring van het OM in de ingestelde strafvervolging; ook niet in uitzonderlijke gevallen. Volgens de Hoge Raad bieden ook de verjaringsregels de verdachte bescherming tegen inactiviteit van Politie en/of Justitie.

In de praktijk blijkt dat feitenrechters lang niet altijd de Hoge Raad volgen waar het betreft het verbod op niet-ontvankelijkverklaring van het OM. Er zijn zaken waarin de politie en/of het OM de zaak zo lang op de plank hebben/heeft laten liggen dat rechtbanken en hoven van mening zijn dat er maar één passende sanctie is: de niet-ontvankelijkverklaring van het OM in de ingestelde vervolging.

Ik vind ook dat feitenrechters die ruimte en vrijheid moeten hebben. Zij moeten maatwerk kunnen leveren.

In de rechtspraak zien wij nu met enige regelmaat dat feitenrechters genoemde uitspraak van de Hoge Raad negeren en het OM niet ontvankelijk verklaren.

Ook wordt wel het etiket van de beginselen van

1. Hoge Raad 17 juni 2008. LJN BD2578. *Nbsr* 2008, 245.

een behoorlijke procesorde gebruikt om toch tot een dergelijke sanctie te kunnen komen. Het grote tijdsverloop is dan (mede) aanleiding om, onder verwijzing naar bijvoorbeeld het beginsel van een redelijke en billijke belangenafweging, tot een dergelijke vergaande sanctie te komen.

Zo verklaart het Gerechtshof 's-Hertogenbosch op 16 januari 2013² het OM toch niet ontvankelijk in zijn strafvervolging vanwege een zeer ernstige schending van de redelijke termijn als bedoeld in art. 6 EVRM.

Het OM betrachtte geenszins de vereiste voortvarendheid volgens dit hof. Nu de A-G ook concludeerde tot niet-ontvankelijkverklaring van het OM en er sprake was van een 'zeer grove' schending van de redelijke termijn, komt genoemd hof tot de niet-ontvankelijkverklaring van het OM. Het hof acht dit een 'passende reactie'.

Met name in het jeugdstrafrecht zien wij ook dat feitenrechters aldus handelen.

Gewezen wordt op Rechtbank Amsterdam 19 maart 2013.³

De rechtbank wijst op art. 3 IVRK (Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind) en ook op art. 40 van dat verdrag. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het pedagogische karakter van het jeugdstraf(proces)recht.

De strafrechtelijke reactie moet snel, doeltreffend en op maat zijn volgens deze rechtbank.

Het OM wordt niet ontvankelijk verklaard, ondanks Hoge Raad 30 maart 2010,⁴ uit welk arrest kan worden afgeleid dat de Hoge Raad van mening is dat ook in jeugdstrafzaken schending van de redelijke termijn niet tot niet-ontvankelijkverklaring mag leiden.

De Rechtbank Amsterdam kwam al eerder tot de conclusie dat niet-ontvankelijkverklaring in jeugdstrafzaken mogelijk moest kunnen zijn, evenals ook andere rechtbanken.⁵

2. Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 januari 2013. LJN BZ0191.

3. Rechtbank Amsterdam 19 maart 2013. LJN BZ7798.

4. Hoge Raad 30 maart 2010. *Nbsr* 2011, 75.

5. Zie o.a. Rechtbank Amsterdam 22 maart 2012. *Nbsr* 2012, 365 en Rechtbank Arnhem 25 september 2012. *Nbsr* 2013, 42.

Voorbeelden van uitspraken waarin de niet-ontvankelijkverklaring van het OM volgt omdat rechters van mening zijn dat er sprake is van een ernstige schending van de redelijke termijn en waarbij ook de beginselen van een behoorlijke procesorde worden genoemd zijn Rechtbank Arnhem 5 juni 2012,⁵ Rechtbank Rotterdam 10 mei 2012⁶ en Rechtbank Gelderland, locatie Arnhem, 8 mei 2013, LJN BZ9697.

De Hoge Raad zal deze ontwikkeling in de feitenrechtspraak zeker met belangstelling volgen. In het tongzoenarrest van 12 maart 2013⁷ geeft de Hoge Raad er blijk van niet doof te zijn voor de kritiek op zijn rechtspraak.

Hopelijk komt de Hoge Raad binnenkort ook terug op zijn rechtspraak zoals door mij hiervoor aangeduid. De verjaringsregels bieden zeker niet voldoende bescherming. In een diefstalzaak zou in theorie na de start van de redelijke termijn het OM na 11 jaar nog tot vervolging kunnen overgaan.

Voorts zijn er steeds meer misdrijven waarvoor het recht tot strafvordering niet meer verjaart en komen er ook voor verschillende misdrijven langere verjaringstermijnen.

Indien de feitenrechters weer als sanctie de niet-ontvankelijkverklaring van het OM zullen kennen, zal zulks naar mijn mening ook een extra prikkel vormen voor het OM om voortvarender te handelen.

Welke cassatieadvocaat neemt het voortouw en legt deze kwestie in een zaak die zich daarvoor leent voor aan de Hoge Raad?

De tongzoenkwestie heeft geleerd dat zo'n poging niet direct tot mislukken is gedoemd!

H. Anker

5. Rechtbank Arnhem 5 juni 2012, *Nbsr* 2012, 368, m.nt. dr. mr. M.L.C.C. de Bruijn-Lückers in *Nieuwsbrief Strafrecht Geannoteerd* van 5 december 2012.

6. Rechtbank Rotterdam 10 mei 2012, LJN BW6121.

7. Hoge Raad 12 maart 2013, *Nbsr* 2013, 173.